

NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v sredo 14. novembra 1855.

List 91.

Kako bo kdaj z mašinami pri kmetijstvu?

Kdor se ozre na stare čase nazaj, in to kar danes vidi pri kmetijstvu, primerja z nekdanjostjo, bo menda lahko odgovor dal na to vprašanje. Gotovo je, da mašine bojo kadaj opravljale večidel vse kmetijske opravila.

Naj se nikomur to čudno ne zdi, — potrebe časa bojo to terjale, in dobiček, ki bo iz tega izvirал, bo tisti zagovornik mašin, kteremu tudi mali kmetič ne bo mogel usés zatisniti. Ni treba nikomur prerok biti, da bi mogel to spoznati, — kdor ima oči, da vidi, in um, da prevdarja, že vidi, kakošne silne prekucije se godé že po svetu v kmetijstvu, pa veliko več se bo še premenilo. Mati zemlja ne bo imela več tistega počitka, ki ga je v nekterih krajih dosihmal imela, ki je v ledinah mirno spala; ljudstva sveta hočejo kruha in zmiraj več kruha, in ga bojo terjale od nje.

Ce je pretekle leta tako rekoč obertnijstvo kraljevalo čez kmetijstvo in so se v obertnijstvu in fabrikah mnoge nove poprave in naprave vpeljale, je prišel sedaj čas na kmetijstvo. Kmetijstvo je sedaj tisto kolo, okoli kterega se je jela zemlja sukati. Vlade mnogih dežel so obrnile vso svojo pozornost na kmetijstvo, — mnogo pisateljev in časnikov, ki nekdanj še mislili niso na kmetijstvo, pišejo, prevdarjajo, svetujejo, kako povzdigniti rodovitnost polja, kako znižati ceno mesa in sto drugih stvari, za ktere se še pred malim časom zmenili niso.

Kaže se tedaj iz vsega očitno, da kmetijstvu se bliža nov čas — čas mašin.

Marsikteremu, ki ni vaju dalje kot čez svoj prag gledati, se bo to smešno zdelo, al naj nam verjame, da je skoz in skoz resnica. Saj se lahko prepriča, če oberne svoje oči na sestrčno kmetijstvo — na obertnijstvo. Dokler niso obertniki in fabrikantje delali z mašinami, je obertnijstvo tavalо na nizki stopnji; le z mašinami se je začel pospeh obertnijstva. Naj le premislimo, kaj vse se sedaj z mašinami opravlja, kar se je še pred malo leti izdcljevalo z rokami ali z živino. Predelec bi nas peljalo, ako bi hotli naštevati vse, kar so mašine premenile v obertnijstvu, — opomnimo le papirnic, v kterih zdaj mašine izdelujejo, kar je delala še pred kratkim človeška roka.

Tudi kmetijstvo bo prišlo na versto, in je že na poti k temu, se vé da se le tako rekoč od delec se nam kaže ta dôba — al kaže se že očitno, in v 10 letih bo že veliko drugač in čez 20 še več in tako dalje.

Že imamo mašine, ki sejejo, okopujejo, osipujejo, mlatijo, retajo, meljejo, rezanco režajo, koruzo smučajo in veliko veliko drugih. Res je, da veči del teh mašin vidimo sedaj še le pri velikih kmetijah, ker so predrage za malega posestnika. Tudi je res, da nekatere še niso tako popolnoma narejene, da bi opravljale svoje delo, kakor ga želi kmetovavec. Al to ne more biti drugač — le počasi gré vsaka stvar naprej, ker bistrih glav, ki znajdejo zdaj to zdaj uno popravo, ni vsaki

čas tolike na svetu, da se bi v hip moglo vse pre narediti.

Pa že vidimo, kako se nekatere mašine, ki so že bolj poterjene, čedalje širijo po svetu in namestujejo človeško roko, in prišel bo čas, ko bojo popolnoma izdelane in dober kup na prodaj, v rokah vsacega gospodarja.

Saj sta nam plug (drevo) in brana očitna priča, da se tudi prosti kmet ne more odtegniti mašinam, kadar so spoznane, da opravljajo svoje delo hitrejši, z manjšim trudom in manjšimi stroški in lepši kakor jih roka človeška opravi za more. Nekdanj ni bilo ne pluga ne brane: človek je kopal zemljo in jo ravnal s svojo roko — kdo bi sedaj tako ravnal!

Tako se preminja svet in s potrebami njegovimi tudi človek!

Nismo pa spisali tega sastavka zatega voljo, da bi se jutri že prijeli vsi naši kmetovavci mašin — naš namen je, s temi versticami jim le pokazati, da bliža se čedalje bolj čas mašin za kmetijstvo, in naj tedaj se nihče več ne posmehuje, ako vidi mašine ali bere od njih, ampak naj se počasi pripravlja na to premembo v kmetijstvu.

Gospodarske skušnje.

Ozimino, ki je letos na več krajih prevelika zrastla, kosé

po mnogih krajih okoli Dunaja in tudi drugod. Tudi gosp. Terpinc, predsednik naše kmetijske družbe, je je dal kake tri orale pokositi, in z velikim pridom polovico te zelene klaje s polovico suhe pokladajo molznim kravam. Preveliko ozimino kositi ali jo po drobni popasti dati, ni nič novega, je pa letos svetovati gospodarjem, kjer je že prevelika zrastla, sicer bi utegnili pod snegom delj časa škodo terpeti. Kosí se pa, se vé da tako, da se bilčice ne celó tikama pri tleh ne porežejo.

Ali je prav živini pušati, kadar ni očitno bolna?

Časnik za kmetijstvo na Parskem govori o tem resnične besede in svari, kar tudi mi popolnoma poterdimo, pred tistim zlo navadnim pušanjem, kadar živina še ni bolna in se je le še kakošne bolezní bati. Včasih je bila navada konjem in govedom kakor ljudem spomladi pušati, češ, da ne dobé čez leto preveč kervi ali da se jim kri s tem sčisti; bili so celó v pratikah posebni dnevi zaznamovani, kdaj je dobro pušati. To so bile stare vraže, ktere so iz tega izvirale, da prosti ljudje, pa tudi stari zdravniki še niso imeli pravega zapopadka od kervi in bolezin. To je zdaj drugač in malo kje bomo zadeli na zdravnika, ki bi človeku pušal brez očitne bolezní; kovačev po starem kopitu in pa konjederčov je pa še dosti, ki zdravi živini pušajo, kolikorkrat kak gospodar k njim pride in jim reče, naj pušajo konju ali kaki drugi živini; mislijo si: „če gospodar hoče in mi plača, za-